

A MODEL FOR BUILDING A PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY OF THAI TEACHERS IN ROI-ET PROVINCE

Pimpika SRIKUAKLIN¹ and Wichit KAMMAUTAKUN¹

1 Roi Et University, Thailand; pimpika450@gmail.com (P. S.)

ARTICLE HISTORY

Received: 25 August 2023

Revised: 15 September 2023

Published: 25 September 2023

ABSTRACT

A model for building a professional learning community (PLC) of Thai teachers in Roi-Et. It aims to 1) study the problematic and desirable conditions in learning management to develop critical reading skills of Thai teachers in Roi-Et Province; 2) Develop a model for building a professional learning community of Thai teachers in Roi-Et Province to develop analytical reading skills for junior high school level. This research was Research and Development and one-group pretest-posttest design, using qualitative and quantitative data collection methods. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test and content analysis. The results showed that; 1) Teaching is also focused on content rather than thinking. Discrete thinking 2) The teaching style has 5 components which are principles, objectives, content, process for building professional learning community, and measurement and evaluation. There are 3 steps in the teaching and learning process which are leading, teaching, and concluding and linking knowledge.

Keywords: Professional Learning Community (PLC), Thai Teachers

CITATION INFORMATION: Srikuaklin, P., & Kammutakun, W. (2023). A Model for Building a Professional Learning Community of Thai Teachers in Roi-Et Province. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(9), 20.

รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทย ในจังหวัดร้อยเอ็ด

พิมพิกา ศรีเกื้อกลิ่น¹ และ วิชิต กำมันตะคุณ²

1 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด;

pimpika450@gmail.com

2 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อ
1) ศึกษาสภาพปัญหาและสภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของครูผู้สอน
ภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) พัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
ของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัย
ครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา และรูปแบบการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้วิธีการเก็บ
รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การสอนยังเป็นแบบเน้นเนื้อหา มากกว่าการคิด การสอน
คิดไม่ต่อเนื่อง และไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างจริงจัง 2) รูปแบบการสอน มี 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์
เนื้อหา กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการวัดและประเมินผล กระบวนการจัดการเรียนการสอน
มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุปและเชื่อมโยงความรู้

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, ครูผู้สอนภาษาไทย

ข้อมูลการอ้างอิง: พิมพิกา ศรีเกื้อกลิ่น และ วิชิต กำมันตะคุณ. (2566). รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(9), 20.

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์โลกเป็นผลให้เกิดองค์การรูปแบบใหม่ที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ นำไปสู่องค์การความรู้และองค์การนวัตกรรม ซึ่งองค์การรูปแบบใหม่ดังกล่าวจะเป็นองค์การที่สามารถอยู่รอดและแข่งขันได้ในศตวรรษใหม่ ที่เน้นความรู้ ความเร็วของการเปลี่ยนแปลงและคุณภาพของคน ทำให้องค์การมีความสามารถในการสร้างคนและการแข่งขันสูงขึ้น และมีการเรียนรู้ ไปพร้อมกับความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ (Drucker, 2006) กระแสดังกล่าวส่งผลต่อคนในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว คนในสังคมจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อก้าวทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การเตรียมความพร้อมของคนให้มีศักยภาพ ต้องมีการวิเคราะห์ความสามารถที่จำเป็นกับการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเข้มแข็ง พร้อมเผชิญกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่หลากหลาย ดังแนวคิดที่กล่าวว่าการพัฒนาคนให้มีความสามารถอยู่ในสังคมอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับอนาคต ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดวิจารณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา (Treffinger, 2007-2008: 1) การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีความสามารถปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ รัฐบาลตระหนักว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 1)

สังคมไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสังคมใหม่ให้เป็นสังคมฐานความรู้ โดยพัฒนาบุคคลในสังคมให้รู้จักคิด สร้าง หรือผลิตงานใหม่ สามารถเชื่อมโยงจัดการความรู้ที่เกิดขึ้นให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ จึงต้องพัฒนาประสิทธิภาพของทรัพยากรบุคคลให้มีสมรรถนะและวิชาชีพ ฉะนั้นครูในฐานะผู้สอนซึ่งเป็นบุคลากรวิชาชีพจะต้องรับบทบาทในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปประยุกต์ประกอบวิชาชีพในฐานะที่เป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ โดยการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และพัฒนาการเรียนรู้ในแต่ละสาระที่มีอยู่ในโปรแกรมการเรียนของแต่ละหลักสูตรได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นอกจากความรู้ความสามารถแล้ว ผู้สอนจะต้องมีคุณลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการจัดและใช้กิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ (กิ่งฟ้า สินธุวงษ์, 2550: 6) ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุมิตรา อังวัฒนากุล (2535: 17) ได้กล่าวว่า การที่ผู้เรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นหลัก เพราะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพของตนนั้น จะต้องเริ่มต้นที่ปฏิรูปครูก่อน เพราะการศึกษาถือเป็นเครื่องมือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้และความสามารถเป็นสมาชิกที่ดีและทำประโยชน์ต่อสังคม ผู้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การวางรากฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมย่อมสามารถปรับเปลี่ยนคนในสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 1; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543: 2) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องให้ความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของครูให้ครูได้รับการพัฒนาในด้านเนื้อหาสาระที่สอน จิตวิญญาณความเป็นครู ทักษะการสอนและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และต้องพัฒนาครูให้สามารถจัดการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญการพัฒนาคุณภาพของครู จะใช้วิธีการแบบที่ผ่านมาไม่ได้ จะต้องเน้นการฝึกปฏิบัติจริง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และต้องทำให้เป็นระบบครบวงจร อีกทั้งต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อันจะช่วยให้ครูเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ปฏิบัติมากขึ้น เพราะทุกคนที่ร่วมเรียนรู้สามารถเป็นผู้นำ ผู้ตาม ผลัดเปลี่ยนกันไปอันจะเป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543: 5;

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547: 50; วิทยา เชียงกุล, 2551: 58; สาลี ศิลปกรรม, 2550: 2; Reimers & Eleonora Villegas, 2003: 14)

แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีพื้นฐานมาจากภาคธุรกิจเกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ (Thompson, Gregg, & Niska, 2004) เป็นการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมและถูกต้องในการพัฒนาวิชาชีพ (Sergiovanni, 1994) สอดคล้องกับผลการวิจัยโดยของ Hord (1997) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพด้านวิชาชีพ เพราะเป็นการรวมตัว ที่มีวิสัยทัศน์คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแลสนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้างาน สำคัญคือ ความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน เป็นสำคัญจากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่า เกิดผลดีทั้งวิชาชีพครูและนักเรียนที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้เป็นสำคัญ

ประเทศไทยในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ของประชาชนโดยรวมลดลงมาก ประชาชนถูกชักจูงและหลงเชื่อการบอกเล่าหรือเชื่อปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติได้ง่าย แม้ส่วนใหญ่จะนับถือพุทธศาสนาแต่ก็ได้ตระหนักถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าที่สอนให้คิดเชิงการคิดวิเคราะห์ คือ ปุจฉาวิสัชนา และการสอนไม่ให้เชื่อในสิ่งที่ “เขาวาามา” ให้สืบสวนไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนจึงค่อยเชื่อ การสอนการคิดวิเคราะห์ในโรงเรียนชั้นมัธยมปลายจึงน่าจะเป็นสิ่งจำเป็น (อรพรรณ ลือบุญวัชชัย, 2543) การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ทำให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุและรู้ผล เข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต หาความแตกต่างอย่างสมเหตุสมผล อันเป็นการพัฒนาความคิด สติปัญญา จริยธรรม อารมณ์ ความรู้สึกตามหลักเหตุและผลโดยอาศัยกระบวนการคิดวิเคราะห์ 5W1H การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดโดยใช้สมองซีกซ้ายเป็นหลัก เป็นการคิดเชิงลึก คิดอย่างละเอียดจากเหตุไปสู่ผล ตลอดจนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ยังได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ ซึ่งสมรรถนะสำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการคิดของผู้เรียน โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสมจะเห็นว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการคิดให้เกิดกับผู้เรียน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดอย่างเป็นระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

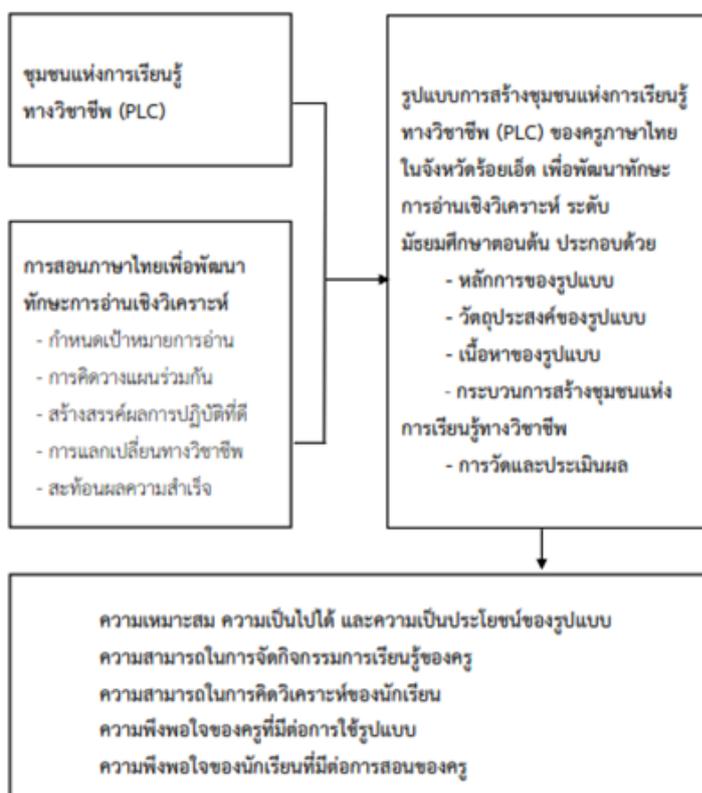
การอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ ออกเป็นส่วนย่อยๆ ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นว่ามีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไรอะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล เพื่อทำความเข้าใจและเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำหนดให้ ลักษณะของการคิดวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ (Bloom, 1956) จะเห็นได้จากรายงานผลการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่พบว่า ภาพรวมระดับประเทศมาตรฐานที่มีผลการประเมินต่ำที่สุดหรือมาตรฐานที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ มาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 4 (ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์) กล่าวคือ ผลการประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปรับปรุง มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับระดับดี (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557: 24) นอกจากนี้ จากรายงานผลการวิจัยติดตามผลของการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ, 2544) พบว่า ในระดับบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการค้นคว้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และเมื่อพิจารณาระดับโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมากกว่าร้อยละ 90 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ทักษะการคิด ทักษะการค้นคว้าของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งปัญหาคุณภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กไทยควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) จากผลการประเมินและรายงานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยกำลังประสบปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาดังกล่าวเกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในปัจจุบันไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ เพราะกระบวนการเรียนรู้อย่างเน้นการให้ความรู้ด้วยการให้ผู้เรียนจำมากกว่า และการสอนของครูส่วนใหญ่ยังมีลักษณะการให้ความรู้มากกว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างมีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ แก้ปัญหา รู้จักวิธีแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (ไพฑูริย์ สิมลารัตน์, 2543; กระทรวงศึกษาธิการ, 2549)

จากปัญหาในการพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์ของเด็กไทย และปัญหาครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว การพัฒนาครูจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะเพิ่มพูนทักษะให้แก่ครูเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ประกอบกับผู้วิจัยเป็นศึกษานิเทศก์ที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการจัดการเรียนการสอน และพบว่า ครูผู้สอนที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาวิธีการ ทั้งด้านเนื้อหาและเทคนิคการสอน จึงต้องอาศัยการฝึกฝนและและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงจะประสบผลสำเร็จได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถพัฒนาครูสู่การพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งในการสร้างรูปแบบดังกล่าวเป็นความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ โดยมี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) แนวคิด/หลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ได้มาจากการทบทวนและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (DuFour & Eaker, 1998; Wenger & Snyder, 2000; Hord, 2004; Waters & Cameron, 2005; วิจารย์ พานิช, 2554) ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม 2) ความร่วมมือของทีมที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ 3) การเรียนรู้ร่วมกัน และการประยุกต์ใช้ 4) การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ 5) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ 6) เงื่อนไขการสนับสนุน และการสร้างความสัมพันธ์ และ 2) กระบวนการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยประยุกต์จากวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิ่ง (วิจารย์ พานิช, 2554) ประกอบด้วย 4 ระยะ ได้แก่ 1) ช้้นวางแผน 2) ช้้นดำเนินการ 3) ช้้นตรวจสอบ และ 4) ช้้นปรับปรุงแก้ไข ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิผลใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู 2) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนภาษาไทยของครู จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

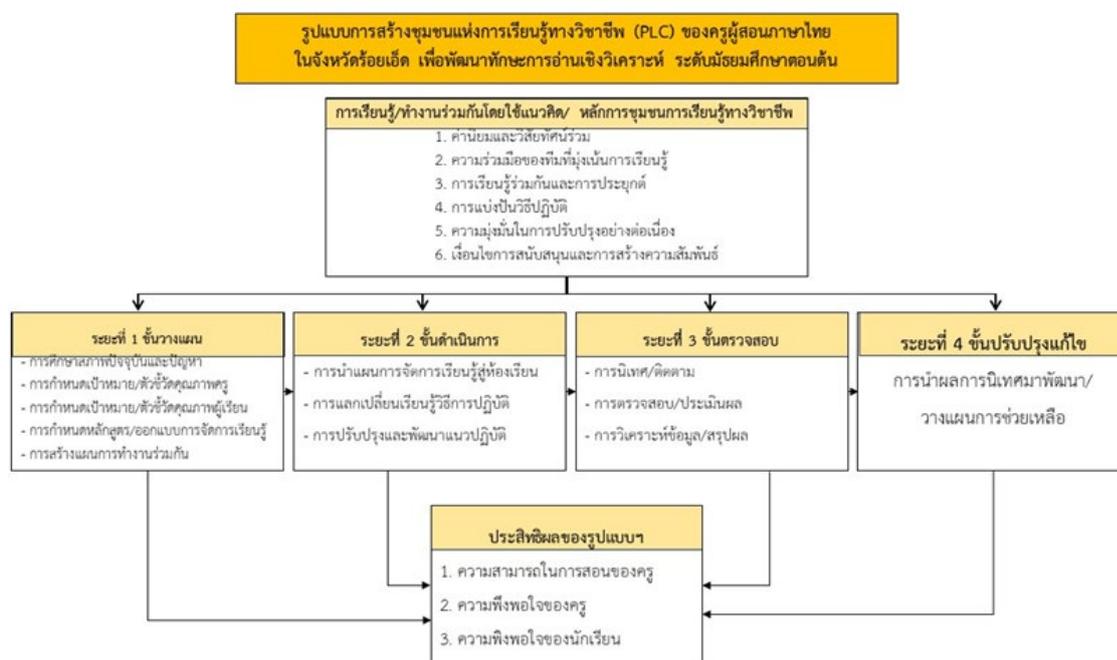
การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 225 คน จากทั้งหมด 60 โรงเรียน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เป็นครูผู้สอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 คน ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1) สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบและสร้างรูปแบบเบื้องต้น ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อสร้างเป็นร่างรูปแบบเบื้องต้น 2) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและศึกษานิเทศก์ จำนวน 17 คน และพัฒนารูปแบบ ครั้งที่ 1 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาครั้งที่ 1 ด้วยกระบวนการ 2 วิธี คือ การสนทนากลุ่มผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูภาษาไทย จำนวน 13 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบ และประเมิน ความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู รวม 4 ครั้ง และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .91 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบยืนยันร่างรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการวัดซ้ำ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบของรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลักคือ 1) แนวคิด/หลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม 1.2) ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ 1.3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ 1.4) การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ 1.5) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ 1.6) เงื่อนไขการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ และ 2) กระบวนการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยประยุกต์จากวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิ่ง ประกอบด้วย 4 ระยะ ได้แก่ 2.1) ขั้นวางแผน 2.2) ขั้นดำเนินการ 2.3) ขั้นตรวจสอบ และ 2.4) ขั้นปรับปรุงแก้ไข

รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย กระบวนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีการบูรณาการเชื่อมโยงกันระหว่างวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิ่ง และแนวคิด/หลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากภาพที่ 2 อธิบายได้ว่ารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการบูรณาการแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารวงจรคุณภาพตามแนวคิดของเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ระยะ คือ ขั้นวางแผน ขั้นดำเนินการ ขั้นตรวจสอบ และขั้นปรับปรุงแก้ไข ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นวางแผน เป็นขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน การจัดสภาพแวดล้อมและปัจจัยสนับสนุนในการพัฒนาการสอนภาษาไทยของครู โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นตอนนี้มีความสัมพันธ์กับทุก องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เงื่อนไขการสนับสนุน และการสร้างความสัมพันธ์ในขั้นวางแผนมีส่วนประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาโดยการ ยอมรับสภาพปัจจุบัน การร่วมกันสะท้อนปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและการแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้อง กับการสอนภาษาไทย 2) การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดคุณภาพครูสอนภาษาไทย โดยการกำหนดเป้าหมายการสอนของครู และการกำหนดตัวชี้วัดการสอนของครู 3) การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดคุณภาพผู้เรียน โดยการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนและการกำหนดตัวชี้วัดผู้เรียน 4) การกำหนดหลักสูตรและออกแบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด และ 5) การสร้างแผนการทำงานร่วมกัน โดยการกำหนดตารางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการกำหนดปฏิทินการนิเทศ

ขั้นดำเนินการ เป็นขั้นตอนของการนำแนวทางที่กำหนดร่วมกันลงสู่ห้องเรียน พัฒนาและแก้ปัญหาการสอนร่วมกัน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนนี้มีความสัมพันธ์กับทุก องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพใน 5 องค์ประกอบ คือ ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เงื่อนไขการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ในขั้นดำเนินการมีส่วนประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่ห้องเรียน โดยการเตรียมความพร้อมของครู การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติการสอน โดยการกำหนดประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา และการสรุปประเด็นที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน และ 3) การปรับปรุงและพัฒนาแนวปฏิบัติ โดยการนำผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

ขั้นตรวจสอบ เป็นการนิเทศติดตามและประเมินผล การดำเนินงานร่วมกันด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูในการพัฒนาสอน และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เงื่อนไขการสนับสนุนและการสร้าง ความสัมพันธ์ในขั้นตรวจสอบมีส่วนประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ 1) การนิเทศและติดตามโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศและเยี่ยมชั้นเรียน การนิเทศตามปฏิทิน และการให้ข้อมูลย้อนกลับ 2) การตรวจสอบและประเมินผล โดยการประเมินผู้เรียนและครู เทียบกับตัวชี้วัด และ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล โดยการวิเคราะห์ผลการเรียนว่าควรพัฒนาหรือเสริมในเรื่องใด และสรุปผลการประเมินให้ครูทราบ

ขั้นปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นตอนของการนำผลการประเมินมาพิจารณา มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 องค์ประกอบ คือ การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เงื่อนไขการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ ซึ่งกระบวนการทำงานในระยะนี้มีส่วนประกอบสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) การนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตร/เป้าหมาย/ตัวชี้วัด และ 2) การวางแผนกิจกรรม/โครงการพัฒนาคุณภาพครูและคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และแสวงหาแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนภาษาไทยให้มีความยั่งยืน

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในแต่ละชั้นตอนสรุปได้ดังนี้

1) ผลจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา ครูและศึกษานิเทศก์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสมและชัดเจน มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการสอนภาษาไทยของครูในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ควรได้รับการส่งเสริมให้มีการนำไปปรับใช้ในสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและการพัฒนาการสอนภาษาไทยของครู พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนารูปแบบครั้งที่ 1 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนารูปแบบครั้งที่ 1

กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
1) ชั้นวางแผน	- ผู้บริหารต้องเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนกับครู ในการนำรูปแบบมาใช้ - ผู้บริหารและครูต้องมีเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างแนวทางในการนำรูปแบบ มาใช้ร่วมกัน
2) ชั้นดำเนินการ	- ครูต้องจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด และเตรียมความพร้อมก่อนการสอนทุกครั้ง ทั้งด้านสื่อ เทคนิควิธีการสอน และการวัดประเมินผล
3) ชั้นตรวจสอบ	- ผู้บริหารควรมีการวางแผนที่ชัดเจนในการเยี่ยมชั้นเรียนว่า ต้องการกำกับติดตาม ในเรื่องใด เมื่อใด
4) ชั้นปรับปรุงแก้ไข	- ผู้บริหารและครูควรนำผลที่ได้จากการนิเทศหรือเยี่ยมชั้นเรียนมาประชุม เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา

2) ผลจากการสนทนากลุ่ม ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนารูปแบบครั้งที่ 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนารูปแบบครั้งที่ 2

กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
1) ชั้นวางแผน	- ครูควรกำหนดเป้าหมายในการสอนภาษาไทยร่วมกันว่าจะให้ได้ก็มีคุณลักษณะอย่างไร และพฤติกรรมใดที่สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนด - ครูและผู้บริหารต้องร่วมกันศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยและปรับให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน - การจัดตารางเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรจัดกลุ่มตามช่วงชั้น เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน
2) ชั้นดำเนินการ	- การนำแผนสู่การปฏิบัติในห้องเรียนเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ก่อนจัดกิจกรรมทั้งด้านตัวครูเอง สื่อ กลวิธีการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีกระเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3) ขั้นตรวจสอบ	- การตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับจะทำให้ครูมีข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
4) ขั้นปรับปรุงแก้ไข	- ผู้บริหารและครูต้องให้ความสำคัญกับผลการประเมินในแต่ละครั้ง แล้วนำผลที่ได้ มาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายที่เป็นไปได้ในการพัฒนาครูและนักเรียน

3) ผลจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูภาษาไทย ปรากฏผล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1) ขั้นวางแผน	4.07	0.48	4.20	0.29	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก
2) ขั้นดำเนินการ	4.10	0.51	4.06	0.41	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก
3) ขั้นตรวจสอบ	4.02	0.57	4.05	0.40	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก
4) ขั้นปรับปรุงแก้ไข	4.02	0.45	4.14	0.31	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก
รวม	4.05	0.45	4.11	0.39	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูภาษาไทย ในภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย ของครูในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับมาก

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในภาพรวมพบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้อยู่ในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาดังนี้

รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย กระบวนการทำงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นดำเนินการ 3) ขั้นตรวจสอบ และ 4) ขั้นปรับปรุงแก้ไข ซึ่งบูรณาการแนวคิด/หลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม 2) ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ 3) การเรียนรู้ร่วมกัน และการประยุกต์ใช้ 4) การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ 5) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ 6) เงื่อนไขการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ มาบูรณาการประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอน และจากการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ในการสร้างและพัฒนารูปแบบได้ผ่านกระบวนการในหลายขั้นตอน โดยเฉพาะการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากหลายประเทศที่เป็นผู้นำในด้านการศึกษามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ภายใต้ความเชื่อที่ว่า “พลังที่ยิ่งใหญ่ในการพัฒนาครูคือ พลังการเรียนรู้ร่วมกันของครู” ตามแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่

ลดความโดดเดี่ยวในการทำงานของครู ให้ครูได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน พุดคุยแลกเปลี่ยนปัญหา วิธีการปฏิบัติ และแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกัน เสริมสร้างพลังซึ่งกันและกันในการพัฒนาการเรียนรู้อันผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ที่ครูขาดการปฏิสัมพันธ์ช่วยเหลือกัน ทำให้รู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงานและขาดแรงจูงใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เหมาะสม ในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่มาใช้ 6 องค์ประกอบ และนำแนวคิดวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิ่ง มาบูรณาการ สร้างเป็นรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงาน และมีกระบวนการในการทดลองใช้และพัฒนาอย่างเป็นระบบก่อนนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้พลังของครูในการเหนี่ยวนำซึ่งกันและกันให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ในการพัฒนารูปแบบดังกล่าว ได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งได้นำไปทดลองใช้จริงใน โรงเรียน แล้วนำข้อเสนอแนะในทุกขั้นตอนไปปรับปรุงและพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบตามกระบวนการ PDCA ซึ่งมีหัวใจสำคัญอยู่ที่ “กระบวนการทำซ้ำ” และนำผลมาใช้ในการพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และสามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูได้อย่างแท้จริง จึงทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

การพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู ในสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มทดลองในภาพรวมแต่ละช่วงเวลา ความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูสูงขึ้นตามลำดับ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการนำรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะเปิดโอกาสให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จซึ่งกันและกัน กระบวนการการเปลี่ยนแปลงการทำงานร่วมกันของครูนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนทำให้ครูผู้สอนเปิดกว้างในการทำงานร่วมกัน (Strahan, 2002) ช่วยเหลือกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตร แก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการของครู เพราะการได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ละครั้งจะมีการกำหนดเป้าหมายของการแลกเปลี่ยนว่า ต้องการแลกเปลี่ยนในประเด็นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ทั้งปัญหา แนวทางการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว แล้วมาร่วมกันแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

ข้อเสนอแนะที่ได้รับการวิจัย

- 1) ครูผู้สอนควรศึกษาคู่มือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนภาษาไทยในจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แนวทางการปฏิบัติให้เข้าใจก่อนที่จะนำไปใช้กับนักเรียน เนื่องจากมีขั้นตอน วิธีการที่หลากหลายในการปฏิบัติ
- 2) การเลือกเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ ความเหมาะสม และความสนใจของนักเรียนได้ แต่จะต้องมีประเด็นนำคิดในการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ตนเองได้เข้าไปร่วมคิดวิเคราะห์ได้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการนำรูปแบบไปใช้
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำรูปแบบไปใช้
- 3) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสิทธิผลของรูปแบบในประเด็นอื่นๆ เช่น ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน”. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐาน.
- กิ่งฟ้า สินธุวงษ์. (2550). การสอนเพื่อพัฒนาการคิดและการเรียนรู้. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- จินตนา ศิริชัยรัตน์. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่บูรณาการกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงในศตวรรษที่ 21 และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ซารินี ตรีวิญญู. (2550). การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาตามแนวคิดการศึกษาผ่านบทเรียน. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและการสอน), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2553). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2543). การพัฒนาคณาจารย์. กรุงเทพฯ: ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- รพีพรรณ สุฐาปัญญากุล. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษเทคนิคโดยวิธีการสอนที่เน้นภาระงานและโครงการเพื่อพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ธงตา พับลิเคชั่น.
- วิทยา เชียงกุล. (2551). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2549/2550 การแก้ปัญหาและการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบองค์รวม. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สล่า ศิลปธรรม. (2550). รายงานผลการวิจัยและพัฒนาเรื่องการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารับการเรียนรู้.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายนอก. (2557). สรุปผลการประเมินภายนอกกรอบสาม เอกสารประกอบการประชุม วาระที่ 6.4.1. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพภายนอก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). กรณีตัวอย่าง: รูปแบบการวิจัยและพัฒนาทั้งโรงเรียนของนักวิจัยในพื้นที่โครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สมิตรา อังวัฒนากุล. (2535). วิธีสอนภาษาอังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรภมา เพ็ชรทองกุล. (2560). กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ของครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- อรพรรณ ลีอนุวัชชัย. (2543). *การคิดอย่างมีวิจารณญาณ: การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บริษัท ธารเพรส แอนด์ กราฟฟิค จำกัด.
- อารยา ช่ออั้งชัย. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมี วิจารณญาณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (หลักสูตรและการ สอน), มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, the Classification of Educational Goals-Handbook I: Cognitive Domain*. New York: McKay.
- Drucker, P.F. (2006). *The Effective Executive: The Definitive Guide to Getting the Right Things Done*. Harper business Essentials.
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional Learning Communities at Work: Best Practices for Enhancing Student Achievement*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Hord, S.M. (2004). *Learning Together, Leading Together: Changing Schools through Professional Learning Communities*. New York: Teachers College Press.
- Reimers, E.V. (2003). *Teacher Professional Development: An International Review of the Literature*. Paris: International Institute for Educational Planning.
- Strahan, E. (2002). *Moral, leadership: Getting to the Heart of School Improvement*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Sergiovanni, T.J. (1994). *Building Community in Schools*. San Francisco, CA: Jossey Bass.
- Thompson, S.C., Gregg, L., & Niska, J.M. (2004). *Professional Learning Communities, Leadership and Student Learning*. Research in Middle Level Education. Retrieved from: <http://www.nmsa.org/Publications/RMLEOnline/tabid/101/Default.aspx>.
- Treffinger, D.J. (2007-2008). A New Renaissance? Preparing Productive Thinkers for Tomorrow's World. *Creative Learning Today*, 15(4), 1.
- Waters, T., & Cameron, G. (2005). *The balanced leadership framework: Connecting vision with action*. Denver, Colorado: Mid-continent Research for Education and Learning.
- Wenger, E.C., & Snyder, W.M. (2000). Communities of Practice: The Organizational Factor. *Harvard Business Review*, 73(7), 139-145.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2023 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).